

bekend te laten raken met de typische Franse verschijnselen van de enchaînement, liaison en elisie. Maar voor alle talen geldt dat geschreven woordvormen gesproken woordvormen altijd helpen herkennen. Het niveau van de luistervaardigheid zal positief beïnvloed worden als deze koppeling al in een vroeg stadium frequent gemaakt wordt omdat dit met name ook bijdraagt aan het ontwikkelen van kennis van het taalsysteem. Hoe vaker je een leerling confronteert met uitgeschreven tekst, hoe beter een leerling op den duur wordt in het herkennen van woorden binnen een klankstroom. Zeker in de aanvangsfase is deze koppeling een echte aanrader.

Ik versta er niets van!

‘Ik versta er niets van. Wat praten ze snel!’ Deze opmerkingen kennen we allemaal. Het zijn typisch uitlatingen van beginnende vt-leerders. Het grote verschil tussen een moedertaal-luisteraar en een vt-luisteraar is het vermogen om informatie uit te schakelen. In je moedertaal ben je uitstekend in staat om onbelangrijke en redundante informatie te negeren maar als vt-luisteraar ervaar je ieder binnenkomend klanksignaal als belangrijk (elke klankcombinatie kan immers een woord zijn) en probeer je krampachtig alles van de taaluiting te begrijpen. Dit verlangen naar totaalbegrip (Grezel 1992), dat kenmerkend is voor een niet-native, zorgt vaak voor een bepaalde gespannenheid bij leerlingen en blokkeert het luisterbegrip. Vertrek als docent steeds vanuit het punt: ‘Wat heb je wél verstaan en wat kun je met de woorden die je opgepikt hebt?’ Van alle luisterstrategieën is het herkennen van bekende woorden in een klankstroom en deze interpreteren de allerbelangrijkste. Als vt-leerder versta je gewoon niet alles, dus dat wat je wél verstaat moet je benutten.

Moet je horen!

Horen, verstaan en begrijpen. Maar welke van de drie is nu het belangrijkste? Ach: een leerling hoeft niet alles te verstaan en zeker niet alles te begrijpen maar om een beetje te begrijpen moet hij wel eerst alles horen! Dus... moet je horen! ■

LITERATUUR

Grezel, J.E. (1992) Luisteren naar een tweede taal: Hoe hoort dat eigenlijk? In *TTWA* 44.

Lhote, E. (1995) *Enseigner l'oral en interaction*. Hachette.

Matter, J.F. (1986) *A la recherche des frontières perdues*. Editions ‘De Werelt’.

Ur, P. (1984) *Teaching Listening Comprehension*. Cambridge University Press.

LISTEN

Muziek blijkt een aantekelijke manier te zijn om je met een vreemde taal bezig te houden. Edy van Renselaar maakte de

talenquest Listen to the Music. In dit artikel vertelt ze over de ervaringen van leerlingen en docenten met deze talenquest.

Edy van Renselaar werkte 10 jaar als docente Engels en Handvaardigheid op de Werkplaats Kindergemeenschap in Bilthoven. Sinds 2 jaar werkt ze als docente Engels en vakdidactiek op de Archimedes Lerarenopleiding van de Hogeschool van Utrecht.

‘Als het me echt interesseert, onthoud ik het wel’

TO THE MUSIC

creatief met taal op het web

Edy van Renselaar

Halverwege het vorige schooljaar kreeg ik van een collega de vraag of ik ideeën had voor projectmatig werken met haar 3-vmbo klas. Na overleg besloten zij en andere collega's van de Werkplaats Kindergemeenschap in Bilthoven (3-vmbo, 3-havo en 3-vwo) om met de door mij gemaakte Talenquest Listen to the Music <www.wpkeesboeke.nl/webquest/engels/index.html> aan de slag te gaan. Ook een docente van het Thorbecke College in Utrecht die de quest op het internet vond, ging met haar leerlingen (2 en 3vmbo) aan het werk.

Listen to the Music

In de talenquest Listen to the Music is de hoofdtak van de leerlingen het maken van een product over hun favoriete band of zanger(es) om de kijkers naar het nieuwe BBC-programma Listen to the Music te overtuigen van hun muzieksmaak. Hiervoor moeten ze op zoek gaan naar muziek, songteksten en achtergrondinformatie. Als 'tussentaken' moeten leerlingen hun eigen muzieksmaak beschrijven en mailen/schrijven naar hun klasgenoten om op deze manier een groep te vormen die een eindproduct maakt. Om te zorgen dat alle informatie boven tafel komt, zullen binnen de groep de rollen (*the musician, the lyricist, the investigator, the personality expert*) moeten worden verdeeld. De groep kan zelf bepalen wat de vorm - *create a role play, design a webpage, make a video* - is van het eindproduct.

WebQuests zijn on-line taakgerichte opdrachten. Ze hebben tot doel leerlingen op een gestructureerde manier om te leren gaan met allerlei bronnen op het net. TalenQuests zijn webquests voor de moderne vreemde talen. Samenwerking tussen leerlingen waarbij er sprake is van een rolverdeling, is een belangrijk aspect om tot een eindproduct te komen.

In de talenquests zoals die te vinden zijn op de site <www.talenquest.nl> worden de principes van *task based learning* gebruikt. Hierbij gaat het om een leerproces dat

gestuurd wordt via een taak en de specificaties daarvan. De taak moet zoveel mogelijk functioneel, betekenisvol en levensecht zijn. De leerlingen leren door te handelen aan de taal waardoor ze verschillende kenmerken van de taal tot zich nemen. Ze worden blootgesteld aan input in de voertaal en door een inhoudelijke verwerking komen ze tot output (productie) in de doeltaal. De leerling heeft veel vrijheid in aanpak en uitvoering, zolang het product maar voldoet aan de specificaties die in de taak worden genoemd (Westhoff 2002).

In action

De leerlingen van de verschillende groepen hadden ieder zo hun eigen werkwijze. De 3-havo en -vwo klassen gingen na een klassikale en korte introductie geheel zelfstandig aan het werk. Een andere docente besteedde een lesuur aan de voorbereiding met de klas met name om de eindopdracht toe te lichten. Bij een 3-vmbo had de docent het gevoel dat de opdracht te open was: zij voegde een aantal vragen voor de leerlingen toe waardoor zij dieper op de songteksten in zouden gaan. Een 2vmbo klas ging echter aan de slag met de quest zonder enige aanpassing. Wel lichtte de docente de opdracht en het doel van de quest toe voor aanvang.

Het maken van de tussentaken

Alle docenten lieten leerlingen de 'tussentaken' maken en veelal ook inleveren. Leerlingen schreven hier over hun ideeën voor songteksten. Wat betreft het uitspitten van de songteksten is de inzet van de leerlingen heel wisselend: in de 2- en 3-vmbo klassen wordt hier erg snel overheen gestapt. Deze leerlingen zijn meer geïnteresseerd in de persoonlijke verhalen over de zangers dan de teksten die ze ten gehore brengen. Leerlingen van 3-havo/vwo gaan wel dieper in op de liedteksten, wat ook tot uiting komt in hun presentaties.

Zelfwerkzaamheid en begeleiding

Tijdens het maken van de talenquest was de zelfwerkzaamheid van de leerlingen wisselend. Bijna alle docen-

ten besteedden een lesuur om de leerlingen voor te bereiden op de nieuwe manier van werken. Aan de hand van de opdrachten werden er afspraken gemaakt wanneer verschillende deeltaken ingeleverd moesten worden. De vrijheid die de leerlingen hier kregen was afhankelijk van de docenten. De vmbo-groepen leken vooral in de beginfase op weg geholpen te moeten worden. Ze vonden het geven van hun mening in het Engels niet makkelijk. Ook hadden zij hulp nodig om de opdrachten te begrijpen. De leerlingen van 3-havo/vwo werkten sneller en zelfstandiger. Bij de praktische uitvoering van de eindopdracht lijkt het echter anders te zijn: vooral de 2-vmbo groep stortte zich daar met veel enthousiasme op. De 3-havo/vwo groepen hadden meer tijd nodig om een plan op tafel te leggen en vorm te geven.

Producten

En dan natuurlijk de eindproducten. Daar gaat het in *taskbased language learning* tenslotte om. Het enthousiasme waarmee sommige groepen aan het werk gaan, belooft veel. Het resultaat is dan ook een veelheid aan creatieve producten. De goed ingestudeerde choreografie van een groep meiden uit 3-vwo steekt de hele klas aan. Ook een videoclip waarbij een aantal 3de klassers hun fietsenliefde op muziek zetten (Queen met *Bicycles*) wordt met applaus ontvangen. Andere groepen maakten posters of speelden een interview na met hun favoriete muziekgroep. In de 3-vmbo waren de eindproducten wat minder gevarieerd maar werd wel de computer gebruikt om bijvoorbeeld een fotopuzzel te maken. De aandacht van de leerlingen voor elkaars presentaties was groot.

Evaluatie

Bij de evaluatie door de leerlingen en docenten kwam naar voren dat er een duidelijke meerwaarde zit aan het werken met een talenquest. Over de voorbereiding zei een van de docenten: 'Het kostte me niet veel tijd om voor te bereiden want de leerlingen waren heel enthousiast over muziek; daarom heb ik dit project gekozen.'

De leerlingen gaven vooral aan dat ze veel nieuwe woorden hebben geleerd onder andere door het lezen van teksten en die '...beter onthouden omdat het je interesseert en ze zelf hebt uitgezocht; dat is heel anders dan rijtjes uit het boek die je de volgende dag weer vergeeten bent'. Een andere leerling uit de 3-vwo klas voegde daaraan toe dat hij vooral veel geleerd had van 'het echt gebruiken van de taal, dat je nou echt zelf moet bedenken wat je zegt enzo'.

Ook de docenten gaven aan dat ze het gevoel hebben dat leerlingen zich nieuw vocabulaire eigen hebben

gemaakt en dat ze meer hebben geleerd doordat ze de teksten zelf hebben gekozen. Verder zeggen verschillende docenten dat ze heel verrast zijn door de uitkomsten van de tussentaken; bijvoorbeeld de uitnodiging om in de huid van een zanger(es) te kruipen werd heel goed opgepakt. Ook zeiden docenten dat ze de creatieve invulling van het eindproduct een stimulans zowel voor zichzelf als voor de leerlingen vonden. Een van de docenten van de 3-vwo klas zei dat ook haar leerlingen het creatieve aspect van de eindproducten het leukst vonden. Twee docenten merkten op dat het samenwerkingsaspect leerzaam en waardevol was. Een van de docenten zei dat haar hulp vooral bestond uit 'het begeleiden van het overleg dat in de groepjes plaats vond; sommige groepjes kwamen moeilijk tot een concreet plan'.

Een aantal knelpunten zijn reeds gedeeltelijk opgelost door de talenquest *Listen to the Music* te herschrijven. Zo was voor vmbo-leerlingen het wat abstracte niveau van de instructies in het Engels soms een probleem. Daarom besloten twee docenten een paar instructies te herschrijven om het toegankelijker te maken. De havo/vwo-leerlingen vonden de opdrachten soms te gedetailleerd en daardoor groot en omslachtig. Verder kostte het soms toch nog veel tijd om de nodige informatie te vinden. Als lastig werd genoemd 'het vastzitten' tijdens de groepsbesprekingen; vooral dan werd er een beroep gedaan op de docent. De veranderende rol van de docent komt hier duidelijk naar voren: het begeleiden van het groepsproces in plaats van oplossingen aandragen.

Conclusie

Al met al denk ik dat leerlingen met een talenquest als *Listen to the Music* op een creatieve en leerzame manier met en in de doeltaal bezig kunnen zijn. De voorbereiding van de docent hoeft niet al te veel tijd te kosten en de leerlingen werken over het algemeen gemotiveerd aan de taak.

Ik hoop dat u na het lezen van de ervaringen van de verschillende docenten en leerlingen nieuwsgierig genoeg bent geworden om met uw klas aan een talenquest te beginnen. Op de site <www.talenquest.nl> staan nieuwe talenquests ontwikkeld door docenten voor zowel de Bavo als voor de Tweede Fase, BVE en het basisonderwijs. ■

LITERATUUR

- Westhoff, G. J. (2002). Een 'schijf van vijf' voor het vreemde-talenonderwijs. *Bedrijvige talen* (26), 9-15. (tevens op <www.nabmvt.nl/subfolder/17/>)
- Westhoff, G.J. (2002). *Handreikingen voor het ontwerpen van een talenquest* op <www.nabmvt.nl/subfolder/17/>.